

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

Titel: Udrag fra Udsigt over Verdens-Krøniken fornemmelig i det Lutherske Tidsrum

Citation: Grundtvig, N. F. S.: "Grundtvigs værker", i Grundtvig, N. F. S.: *Grundtvigs værker*, Faculty of Arts, Aarhus University, s. 87. Onlineudgave fra Grundtvigs Værker: https://tekster.kb.dk/text/gv-1817_309A-txt-shoot-idm2783.pdf (tilgået 24. april 2024)

Anvendt udgave: Grundtvigs værker

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. Du kan kopiere, ændre, distribuere og fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs CC0-erklæringen](#)

Hildebrand, en Italiener, var den Mand Forsynet havde udkaaret til, saavidt det da var gjørligt, at gjenføde Christendommen, derved lægge Tømme paa Næverettens uvane Dyr og forberede lysere Tider. Som Munk og Prior i det berømte franske Kloster Klugni, havde han ved Guds frygt og strængt Levnet erhvervet sig Helligheds Rye, og da han i Aarhundredets Midte, som Erkedegn i Rom fik stor Indflydelse, gik hans Stræben ud paa at besætte Pavestolen med Mænd, der tænkte som han, og gjøre dem uafhængige af Tydsklands Keisere. Dertil betjende han sig af de Normanner, som fra Frankerig vare gangne til Neapel, havde der først hjulpet til at fortrænge Araberne, som fra Sicilien gjorde et nyt Forsøg paa Europas Fastland, og tiltog sig siden Herredømmet; men dog grundfæstedes Pavestolens Myndighed først, da 88 Hildebrand, under Navn af Gregor den Syvende, kom til at beklæde den. Det er ikke let at fælde en sikker Dom over denne overordentlige Mands Adfærd, og i al Fald maae baade hans og Tidsalderens Historie behandles grundigere end hidindtil, før den kan bevises, men saameget er vist, at Tiden trængte til en Mand som han, og bukkede han stundum under for de mange Fristelser, hvoraf han var omringet, synes dog saavel hans Handlemaade i det Hele som hans mærkelige Breve, at røbe ærlig Sorg over Tidens Fordærvelse, og Redebonhed til at opofre alt Timeligt for Guds Rige. At han troede sig kaldet til Reformator var ingen Brøde, thi det var han, men troede han sig ufeilbar uden forsaavidt han lod Guds Ord raade for sin Tunge, da var han hellig at laste og ingenlunde uskyldig i de følgende Pavers antichristelige Færd, skjøndt han selv vogtede sig for en saadan. Længe havde man følt hvor høistnødvendig en Gjenfødelse af Kirkens Myndighed og da tillige en Reformation af Geistlighedens Sæder var, men da Gregor blev Pave, var ogsaa denne Følelse næsten forsvundet og intet vissere Kjendetegn paa Tidens store Nød og Fordærvelse kan man forlange. Trende Fyrster regjerede paa den Tid i Christenhedens Hovedriger som trodsede baade guddommelige og menneskelige Love, og med to af disse som drev aabenbar Handel med geistlige Embeder og førde et forargeligt Levnet; Philip den Første 89 i Frankerig og Henrik den Fjerde i Tydskland maatte Gregor prøve Styrke om noget skulde udrettes. Hans faderlige Formaninger vare frugtesløse; men da han vovede det store Skridt, hvortil han var berettiget, at sætte dem i Band, eller erklære dem for udelukte af den christne Menighed, maatte de give efter især fordi deres dels fornærmede deels herskesyge Lehnsænd deri fandt et velkomment Paaskud til at byde dem Spidsen. Dog, Henrichs Ydmygelse var Skrømtveis, saasart han var løst af Band, greb han til Vaaben, og Paven kom i Livsfare, uden derfor at vige et Haarsbred fra hvad han ansaae for Sandhed og Ret. Efter 12 Aars Strid og Møje døde Gregor Landflygtig i Salerne, og har hidindtil havt det Vandheld, at først en Række af Paver kjødelig benyttede den aandelige Seier han vandt, og at siden alle Pavedømmets Modstandere skildrede ham som en Djævel, hvis Hjertens Begjæring det var at blive Ophavsmand til alle de følgende Ulykker. Alle hans Skridt ere blevne mistydede og man har indbildt sig at hele hans Strid mod Embedssalg og Præste-Giftermaal hvorved han dog slet Ingen smigrede men væbnede baade Geistlige og Verdslige imod sig, var ene beregnet paa at skaffe sig et timeligt og kjødeligt Herredømme, som han dog aabenbar var for klog til at mene kunde paa slig Maade erhverves, og som han ei gav mindste Aarsag til at troe var hans Attraae. Loven om 90 Geistlighedens Cælibat var ikke blot ældre end han, men ansaaes og af alle Sydens gudfrygtige Mænd for nødvendig til at sætte Skranke for Geistlighedens Vellyst og Rovgjerrighed, og Gregors Ønske at skaffe en geistlig Forsamling Myndighed til at paadømme *christne* Fyrsters Tvistigheder var aabenbar et pium desiderium. At hans Bestræbelser for en stor Deel forfeilede deres Øiemeed havde sin Grund i Tidens Vanart, men at han ikke holdt sig nøie til Skriften, meende at Kirken skedte en Tjeneste ved Menneskebud og glemde at Christi Rige ingenlunde er af denne Verden, det er en Brøde han deelde med sin Tid. Imidlertid virkede den pavelige Myndighed i den lovløse Jernalder saare meget Godt, thi Krumstaven forhindrede dog at al Magt ei kom til at sidde i Spydstagen, de Halstarrige og Ubændige havde dog noget at frygte og de Undertrykte en Tilflugt, Pavemagten var dog aandelig, og maatte befordre den aandelige Udvikling, og ved Misbrug maatte den falde af sig selv. Lægger man fremdeles Mærke til hvorledes Hedenskab paa denne Tid tog Overhaand hos de Boglærde, og hvor høit man i alle Maader trængte til et fast almeengyldigt Lære-System, nu da Systemernes Tid i Vesten begyndte med Anselm af Canterbury, da maae man vel sande at Pavemagten var, efter Omstændighederne, nødvendig til Kirkens Redning, skjøndt det vist nok havde været langt bedre hvis den ei havde gjordes 91 behov. Troer man iøvrigt at de eventyrlige Korstog, som nu toge deres Begyndelse, vare uundværlige for at den følgende Tids Opvækkelse kunde skee, da glemme man ikke, at disse Tog havde uden Pavemagt i alle Henseender været umuelige.